

У фокусі уваги травневого випуску “ДВ” — проблема, яка постала перед педагогами і батьками дошкільнят порівняно недавно, коли смартфони, планшети, інші комп’ютерні пристрої та медійні технології стрімко увійшли в наше життя і стали доступні кожному. Тож тепер маємо міркувати над тим, як реагувати на виклики сучасного світу.

- ♦ Яке місце гаджетів у житті дошкільняти?
- ♦ Яку користь вони можуть дати?
- ♦ Які загрози для здоров’я і розвитку дитини несуть?
- ♦ Як запобігти формуванню комп’ютерної залежності?
- ♦ Як обирати медіапродукти для малят?
- ♦ Які переваги мають сучасні медіадидактичні засоби?
- ♦ Як використовувати ІКТ в освітньому процесі?

Ці та інші питання ми запропонували обговорити науковцям і практикам за віртуальним круглим столом “ДВ”. Своїми думками й досвідом вони діляться на сторінках журналу.

ГАДЖЕТИ В ЖИТТІ ДИТИНИ: ЗА І ПРОТИ

Круглий стіл “ДВ”

Без паніки, а з мудрістю

Ніна АНДРУСИЧ,
головний редактор
Видавництва “Світлич”

Комп’ютери в кожній сім’ї — ознака часу, тож діти бачать їх з пелюшок, як і іншу домашню техніку. Все, чим захоплена увага дорослого, зацікавлює і малечу, особливо якщо там щось рухається і світиться. Приваблюють малят і кермо машини, і вогонь на плиті, й електророзетка, і кухонний ніж у маминих руках. Усіма цими дивами техніки, як і девайсами, їм належить згодом оволодіти. Тільки ж усьому свій час.

Ми навчилися оберігати дітей від небезпек, що криються у багатьох речах. Тепер на черзі гаджети.

Юне покоління обов’язково освоїть комп’ютерну техніку. Питання лише в тому, як і коли доцільно це робити, щоб не страждало психічне й фізичне здоров’я малят.

На жаль, мало хто знає, що екранна й ігрова залежності спричиняють такі самі структурні зміни в мозку, як і наркотична. Втім, мама, яка жахається самого слова “наркотик”, щиро тішиться, коли її п’ятирічна донька чи син може годину спокійно просидіти над планшетом, звільняючи батьків від численних вимог та запитань. Так на небезпеку комп’ютерної залежності наражають дітей самі дорослі, змалку відкупаючись від них гаджетами, притлумлюючи їхню природну потребу в русі.

Тривале споглядання екрана (впродовж 1 години для старших дошкільнят) призводить до перезбудження нервової системи, розвитку агресивності та інших розладів.

До того ж для повноцінного інтелектуального розвитку необхідна постійна сенсорна інтеграція з довкіллям, яку дорослі часто замінюють екранними засобами. Задоволення потреби в пізнанні, що виражається у зливих запитань, теж перекладають на комп’ютер і навіть замінюють мультфільмами вечірні задушевні бесіди, такі потрібні для встановлення психологічного контакту з малюком і відносин співробітництва.

Слід узяти до уваги й те, що *нереальні події на екрані спотворюють уявлення дитини про справжній світ*, порушують формування навичок безпечної взаємодії з об'єктами (наприклад, малюк, який вивчав світ за планшетом, не здатний ухилитися від м'яча, адже на екрані м'яч, що летів прямо в нього, ніколи не вдаряв).

Не всі знають і про те, що, реагуючи на швидку зміну кадрів у фільмі, грі (24 кадри за секунду), мозок виділяє гальмівний гормон, що позначається й на сприйнятті дитини у подальшій діяльності.

Добираючи екранну продукцію, слід узяти до уваги і феномен наслідування глядачами поведінки персонажів, особливо негативної.

Перегляд навіть найкращого фільму дасть малюку користь лише тоді, коли поруч із ним буде мудрий дорослий, який пояснить, що відбувається і чому, обговорить з дитиною мотиви вчинків персонажів, їх наслідки, підведе до розумних висновків. І простежить за часом.

Екранна залежність не виникає за один день, вона заволодіває дитиною поступово, на очах у дорослих.

Що має насторожити?

- ♦ Малюк відмовляється їсти, лягати спати без мультфільму.
- ♦ Серед різноманітних ігор обирає комп'ютерні, очікуючи від них найбільшого задоволення.
- ♦ Вибираючи між цікавою книжкою і примітивним мультиком, віддає перевагу останньому.
- ♦ Особливо уважними слід бути до дітей, у родинах яких хтось має залежності: гаджетову, ніотинову, алкогольну, наркотичну, залежність від соціальних мереж, схильність до трудового лізму тощо.
- ♦ Сприяє формуванню залежності й авторитарний стиль виховання, від тиску якого малюк тікає у віртуальний світ, де від нього хоч щось залежить.
- ♦ Постійне акцентування уваги на недоліках і помилках дитини штовхає її до комп'ютерних ігор, де у неї є шанс бути успішною.

Віртуальний світ дуже привабливий, яскравий, динамічний. Протиставити йому можна лише красу, романтику, рух і дивовижні відкриття реального світу. Якщо батьки захоплені цікавими справами, люблять природу, спорт, музику, рукоділля, активний відпочинок, беруть дитину з собою в походи, разом майструють і променяться радістю від цього, то їхні сини і доні розставляють пріоритети правильно, і екран ніколи не полонить їх.

Загрози комп'ютерного світу

Ірина ЛИТВИНЕНКО,

канд. психол. наук, докторант, доцент кафедри психології, Миколаївський НУ імені В.О. Сухомлинського

Науково-технічний прогрес, як і будь-яке явище, має свої "плюси" і "мінуси". З одного боку, він підтримує комфорт людини, відкриває перед нею величезні можливості, а з іншого — несе низку загроз для її гармонійного розвитку, притупляє відчуття захищеності, цілісності власного "Я".

Нинішні діти змалку перебувають у принципово іншій, ніж ми свого часу, ситуації — відкритому соціальному, інформаційному просторі, де майже неможлива приватність.

Завдяки науково-технічному прогресу не тільки світ дуже рано максимально відверто розгортається перед дитиною, а й вона максимально відкрита перед ним.

Батьки часто власними руками ледь не з пелюшок "вручають" свою дитину Інтернету, телевізору — ЕКРАНУ, який супроводжує її навіть у такі важливі для неї в цьому віці режимні моменти, як прийом їжі, засинання, привчання до горщика тощо. Це означає, що батьки не задовольняють базову потребу дитини в живому спілкуванні, психологічно й емоційно відсторонюються від неї.

З екрана на малюка ллється, майже безконтрольно, інформація, яка впливає на його свідомість, змінює потреби, систему цінностей, нав'язує моделі поведінки. Це одна з причин того, що сучасні діти "заражені" (звісно, не всі) комп'ютерним вірусом, який, образно кажучи, торкнувся їхніх очей, сердець, душ.

Діти бездумно копіюють те, що бачать на екрані, привчаються легко, без жодних зусиль, отримувати не тільки інформацію, яку, в силу свого віку, сприймають ще некритично, а й розваги.

Зростають пасивні споживачі, не здатні навіть організувати свій час, заповнити його цікавими, пізнавальними справами!

Сучасна дитина значно відрізняється від своїх однолітків ХХ століття темпом розвитку, словниковим запасом, здібностями, можливостями, проте це зовсім не означає, що "вона стала гіршою або кращою, вона просто стала іншою" (Д. Фельдштейн), і їй **дуже потрібні любов і тепло дорослих**.

Нові освітні засоби – нові можливості

Галина СМОЛЬНИКОВА,
канд. психол. наук, доцент кафедри
методики та психології
дошкільної і початкової освіти,
ІППО Київського університету імені
Бориса Грінченка

На мою думку, сучасний світ — це світ нових можливостей. Комп'ютерні засоби дають педагогам можливість перейти на якісно новий рівень організації освітнього процесу і поєднувати традиційні методи з новітніми інформаційними технологіями. Звісно, за умови врахування вікових можливостей дітей і санітарних норм.

Завдяки ІКТ можна віртуально відвідати музеї, іншу країну, опинитися в іншому часі або у космосі, змодельовати ситуації, які діти не мають можливості побачити в повсякденні.

Наприклад, я була свідком використання вихователем комп'ютерної розвивальної гри *“Голоси тварин”* у роботі з малятами 3-го року життя. Діти слухали звуки і відгадували, яка свійська тварина їх видає. Якщо відповідь була правильною, на екрані з'являлося зображення тварини, якщо ні — екран залишався чистим. Діти легко відгадали нявчання кішки, гавкіт собаки, тому що неодноразово бачили і чули їх у місті. А ось мукання корови їм ніяк не вдавалося впізнати. Після кількох невдалих спроб схвильована вихователька сказала: “Дітки, ви добре знаєте цю тварину. Вона каже: «Му-у-у»”. І тоді малята хором радісно промовили: “Корова” (“мукання” дорослих до цього часу вони сприймали як справжній крик корови). Отже, комп'ютерна гра дала їм можливість побачити і почути реальну тварину.

Комп'ютерні розвивальні ігри чудово мотивують дітей до вивчення нового, наприклад іноземної мови. Якось 6-річний хлопчик учив мене грати в таку гру: “Будьте уважні. Хробак промовлятиме слово англійською. Ви маєте вибрати на картинці його значення і натиснути на кнопку. Якщо ви не вгадаєте слово, то хробак з'їсть яблуко. А якщо назвете правильно, яблуко буде вашим”. Хлопчику так подобалося змагатися з хробаком, що його словниковий запас неухильно зростає!

Для популяризації ІКТ в освітньому просторі закладів дошкільної освіти Києва у 2017 р. проводилася педагогічна панорама *“Форми роботи з дітьми дошкільного віку з використанням інформаційно-комунікативних технологій”*. На ній були представлені мультимедійні дидактичні ігри, створені вихователями-методистами,

вихователями, логопедами, музкерівниками. Вони переконливо довели: ІКТ роблять навчальну діяльність емоційно насиченою, цікавою, наочною.

Використання ІКТ має бути доцільним!

Катерина КРУТІЙ,
з-р пед. наук, професор,
Тернопільський НПУ
імені Володимира Гнатюка

Сьогодні ми маємо можливість широко використовувати в освітньому процесі мультимедійні презентації, інтерактивні завдання. Звісно, перша думка: “Як же це добре! Можна показати дитині будь-що”. Але небезпека в тому, що навіть кольори з екрана є іншими, ніж у природі. Показуючи дітям червоний колір з монітора ноутбука та з екрана, слід розуміти, що це не природний червоний, а його варіації. Вимоги до мультимедійних презентацій, які показують дітям молодшого та старшого дошкільного віку, різні як за кількістю слайдів, так і за кольоровим, музичним та змістовим наповненням.

Мультимедійні презентації не можуть замінити ознайомлення дітей з природними об'єктами — це засіб, який слід залучати лише тоді, коли ми не можемо щось показати тут і зараз.

Так, є сенс ознайомити дітей з тваринами та рослинами Африки або Антарктиди за допомогою мультимедійних презентацій, але кросворди, загадки або ребуси можна і потрібно розв'язувати і з паперових носіїв.

Заручники гаджетів?

Антоніна ШЕВЧУК,
канд. пед. наук, доцент, м. Київ

Дозвольте розповісти одну історію. Жив собі хлопчик, лише на два роки молодший за iPad, майже його ровесник (пристрій з'явився на світ 2010 р.). Мама і тато хлопчика — айтішники, тож не дивно, що вже в три роки він легко натискав на кнопки і водив пальчиками по екрану айпеда. Сенсорний дисплей дає змогу дуже легко керувати планшетом, так би мовити, інтуїтивно. Хлопчик невідривно переглядав мультфільми, у яких миттєво змінювалися епізоди, а персонажі швидко розмовляли. Сам він мовчав, поглинаючи все очима, вухами,

ПЕРЕДПЛАТНІ ІНДЕКСИ

"Дошкільне виховання" 74140

"Палітра педагога" 40296

"Джміль" 40295

Комплект 95989

Я за
вами?

ПЧХИ!

НА ПОШТІ

або

ОФОРМЛЮЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА II ПІВРІЧЧЯ

НА САЙТІ JMI.L.COM.UA

Замовила
персональний комплект:
"ДВ", "ППП", ще й "Джміль"
і для групи, й додому.
Навіть на 2019 рік!

Заповніть
квитанцію!

Сплатить ще
за оформлення
передплати!

Яка цікава тема
номера! І все, що
треба для роботи.

Мамо, пора
вже й тобі
передплатувати
на сайті!

Заощадила 16%

Наші журнали принесли!
Передплатувати на сайті
справді зручно.

"Джмелик"
для мене!

І постійні
знижки.